

מכון ירושלים לחקר שווקים:

חוק הספרות לא יגן, אלא יכשיר קרטל

בנייר עמדה אשר מתפרסם היום, 24 בפברואר, תוקף "מכון ירושלים לחקר שווקים" את ההצעה שהממשלה תכתוב את תנאי ההתקשרות בין סופרים, מוציאים לאור וחנויות הספרים. על פי המכון, התנאים המוזכרים על ידי חברי הכנסת ושרת התרבות הם תנאי קרטל ויפגעו בציבור הקוראים, כמו גם בסופרים מתחילים.

נייר העמדה הוכן על ידי בועז ארד, מנתח מדיניות במכון, והוא כולל בחינה סטטיסטית של שוק הספרים בישראל, תנאי החקיקה המוצעת וסקירת הניסיון הבינלאומי בחקיקה דומה.

בישראל נמכרים כ-35 מיליון ספרים בשנה, ישנן יותר מ-600 חנויות ספרים, יותר מ-1500 מוציאים, כל שנה יוצאים לאור יותר מ-7000 כותרים חדשים, והיקף המכירות נאמד בכ-1.8 מיליארד ש"ח. על פי המכון, מבצעי המכירות אשר השרה והח"כים מנסים למנוע אותם, הביאו לגידול של 18% במספר הכותרים וגידול בהוצאה הפרטית על רכישת ספרים בשנים האחרונות.

המכון מזהיר ש"תומכי ההצעה להסדרת השוק על ידי הממשלה אומרים בפה מלא שבכוונתם להכתוב תנאים גם למאיירים, למתרגמים ולאחרים, למרות שהניסיון בעולם המראה שתכתובים מביאים לצמצום השוק המוסדר".

ארד מציין בנייר העמדה את הניסיון של אנגליה: לאחר ביטול ההסדרים הכובלים, היקפי הוצאות הכותרים החדשים, המכירות ושטחי המסחר בספרים עלו. רשתות ספרים פתחו יותר סניפים, ההוצאות לרכישת ספרים צמחו מ-2.3 מיליארד ליש"ט בשנת 1996 ל-3.2 מיליארד ליש"ט בשנת 2006. לעומת אנגליה, גרמניה נשארה עם הסדר כובל, ושוק הספרים שם מדשדש.

אנגליה ראתה לפני ביטול ההסדר 1.9 כותרים לכל 1000 תושבים ועם ביטולו היא זינקה ליחס של כמעט 3.3 ספרים ל-1000 תושבים בשנה. בגרמניה המספר הוא כ-1%, ובצרפת המגבילה את תנאי השוק, המספר נמוך מ-1%.

בנוסף מציין המכון, שהיסוד של היצירה הספרותית הינו חופש הביטוי. כל חקיקה המתערבת ומגבילה את החירות לכתוב, לפרסם ולהפיץ רעיונות מהווה פגיעה בערכי חופש הביטוי.

"ההצעות ל'הגנת' הספרות ייצרו קרטל מחירים חוקי, המנוגד לאינטרס של אזרחי ישראל היוצרים והנהנים מיצירה ספרותית. חוקים כאלו יכריחו סופרים מתחילים לסבסד ותיקים, ויבלמו את הגידול במספרי כותרים ואת צריכת הספרים בישראל", כותב המכון.

הנייר המלא מופיע באתר המכון: www.Jimsisrael.org.